

SZÉKESFEJÉRVÁR.

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének

A lap ára

házhoz hordással vagy postán küldve:
Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 frt. — kr.
Negyed évre 1 frt. 50 kr.

Hirdetmény

a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petitsor:
Megrendelőléinktől 6 — nem megrendelőléinktől 8 krért
igtattatik be.

KÖZLÖNYE.

Megjelen minden szerdán és szombaton.

23. szám.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Széchenyi-utca 5-ik sz.) csimzendők; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak Klökner Péter kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után három hasábos petitsorért 10 kr. fizetendő.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Előfizetési felhívás

„Székesfejérvár”

hetenkint kétszer szombaton és szerdán megjelenő társadalmi hetilap

1875. évi ápril—június negyedévi folyamára.

A lap ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postai küldéssel:

negyedévre 1 frt. 50 kr.
félévre 3 frt. — kr.

Lapunk pártolót tisztelettel felkérjük, sziveskedjenek minél előbb megújítani az előfizetést, nehogy a lap küldésében fennakadás történjék.

A posta-utalványok, vagy pénzeslevelek a „Székesfejérvár” kiadó-hivatalába, Klökner Péter könyvkereskedésébe küldendők.

A magasb nőnevelés fontosságáról.

Az országgyűlés legközelebb hatezer forintot szavazott meg egy Budapesten felállítandó magasb nőnevelde első évi szükségleteire. Csekély ez összeg, mégis úgy tekintjük, mint hazánk jövő felvirágzásának egyik leghatalmasb tényezőjét. Az emberiség sorsának irányzására ugyanis mindig sokkal több befolyása volt a nőnemnek, mintsem azt az avatatlan egyelőre képzelni bírja. Sőt mondhatjuk, kerülő utakon, az egész hatalom az ő kezében központosul. Nemcsak Trója pusztult el egy nő miatt: hanem Franciaország is Maintenon asszony egy csókja kö-

vetkeztében veszté el összes északamerikai gyarmatait. — Mennél nagyobb azonban e befolyás: annál szükségesebb, hogy magas műveltségi fokra képeztesse azokat, a kik használják, mert csak így vagyunk biztosítva a felől, hogy jó irányban s nem vak szeszély parancsszava szerint lesz kizsákmányolva.

S csodálatos, mintha szegyenlettel volna az emberiség erős fele bevallani, hogy a gyengébb fél által kormányoztatik, készakarva úgy vezette a nőnemnek nevelését, csakhogy e magas szociális hivatásra minél képtelenebb legyen. Azt vélte talán, hogy ez által maga számára készíti elő a jövőt? Korántsem, mert a titkos uralmat legyőzni nem lehet, — annál inkább, mivel mi magunk is tudunkon kívül szövetségei vagyunk.

Legjobb tehát a mit tehetünk, ha a természet követelményének meghódolva oda képezzük a nőt is, hogy sorsunk vezetését az észszerűség, s ne a szeszély, divat szempontjából irányozza.

A nők testi és szellemi neveltetése egyáltalán nem felel meg annak a czélnak a melyre hivatvák. A jövő nemzedék milyen lesz, egyrésztől azon szervezeti sajátság határozza el, melyet anyjától örököl, másrésztől pedig azon szellemi befolyás, melyet ez rá kiváltképen gyermek éveiben, kisebb nagyobb mértékben pedig később is gyakorol.

Testszervezetünket egészen, szellemi képességeinket nagyrésztben szüleinktől örököljük: erkölcsi jellemünk kiképzésére semmi sem foly be annyira, mint az anyai példa, intés és tanítás: mind a mellett úgy látszik a nőnevelés egyik ága sem foglalkozik azzal, hogy szülei hivatásukra előkészítsenek, sőt mintha csak luxuscikknek volnának, minden képzé-

sük oda irányul, hogy az életet kellemesebbé tenni segítsék, a pihenő órák eltöltésének gondját magokra vállalják, egyszóval az életnek díszet kölcsönözzenek, a hasznos megszerzéséről gondoskodjanak a férfiak.

Nem mondok én, hogy a nők magok annak okai, nagyrésztben a férfiakat illeti azért a felelősség, mert ők keresik kiváltképen a nőben ezen tulajdonságokat; ők adnak elsőseget a díszes természetnek, elegans öltözetnek, az idegen nyelven parlirozásnak, zongora, ének, himzés s a többiben jártasságnak: kevés az a ki azt nézi, mily anya válik emez összehajrárt karcsudereku hölgyből, hogy tudja majd a csak hangjegyekben jártas a háztartást vezetni. A ki díszesen bír himezni, még abból nem következik, hogy a gyermeknevelés bonyolult feladatát is meg tudja kellőleg oldani: innen van azután, hogy egy rendes háztartással, jó nevelt gyermekkel bíró családdal csak elvétve találkozunk, innen van, hogy a férfi nem bír a takarítani nem tudó nő számára soha eleget keresni, s a kezdetben jól indult családi élet a szükség mind sürűbb kopogtatásai miatt felzavarodik, s gyakori összeütközésnek lesz szinterévé, innen van a mind inkább elharapódzó nótlenség, agglégénység: szerény jövedelemmel bíró egyén nem mer nősilni, mert a fokozott igényű nő követelményeit úgy sem bírja kielégíteni!

Ugy látszik, kezdik már belátni a nemzet vezérei, hogy e mind nagyobb veszélyrel fenyegető baj ellen erős gátra van szükségünk, s a ferde irányban haladó nőnevelést ideje czélszerűbb tány terelnünk. A nő minden szépre s jóra képes, s bizonyára kettős örömmel tölti be hivatását, akkor is, ha majd

TÁRGZA.

Mátyás serlege.

Modrovich Ignác urnál levő emlékkönyvből.
Rácsalmás febr. 12. 1864.

Mátyás király, Hunyad fia,
A kiről szállt ez a serleg,
Legyen átkozott a nevük
A kik téged nem ismernek.
Igazságos bíró voltál,
Messze terjedt országodban;
Hős a harczon; tudományak
Elő ember udvarodban.

Palotád ékes erkélyén
Félkegyelmű udvaroncok,
Hazugszóért, ámitásért
Nem ették a kövér konczot.
Kijárt becsület, tisztesség
Közvitéznek és hadnagynak;
Egy törvény, egy igazság szóllt
A kicsinynek mint a nagynak.

A jogot és igazságot
Jó magyar népednek szántad;
Mondád: bírja végtől-végig
Örökségül te utánad.
Hajh! a sors máskép akarta,
Hogy te felszálltál az égbe:

Idegen gyámok adták ki
Arverezve haszonbérbe.

Ha a nép örökjét kéri,
Azt mondják: még nem nagykoru,
S ekkor aztán szegény magyar,
Oly néma és oly szomorú.
S mint a multak viharának
Búkoszorus élőszobrá;
Némán várja elátkozott
Sorsa miképp fordul jobbra.

E' hős keleti faj, ez az
Áttíllás magyar nadrágos,
Mindig csak azt sija-rija:
„Hol Mátyás az igazságos?”
Hol az igazság, mely lakott
Mátyás Magyarországon?
Sőt benn' volt az példaszóként
Poharába és borában.

Hajh! azóta megváltozott,
Idő-körülmény mostohább,
Mátyás legszébb hagyománya
Elvesz, ha ez így megy tovább.
S hogy mily nagy volt a hagyomány,
Csak krónikákból olvassák,
Hiszen már e világ szerint
Tán a borban sincs igazság.

Fiván.

O l g a.

(Folytatás.)

Néhány hóval ezelőtt még egyetlenének nevezett, azután irántam meghidegült. Ő egy másik nőt szeretett, ki varázs erővel elbűvölte, kinek kedvéért hozzám hűtlen lett. Oh mennyit szenvedtem, midőn mindent megtudtam, mennyit sirtam, nem volt sem éjjem, se nappalom! Felkerestem férjem kedvesét, törteit átkulcsolva földre borultam előtte és úgy könyörögtem neki, hogy adja vissza férjem szerelmét. — De mind hiába volt! Ekkor egy sötét szellem lopódzott keblembé, a kétségbeesés ütött tanyát lelkemben és egy irtóztató gondolat villant át agyamon, mit a bossan anyyala sugalmazott. Egész lényemen az örültséggel határos kínos izgatottság vonult át. Ily lelkiállapotban voltam, midőn férjem kedvesétől hazaérkezett; szobájába mentem, s földre vetve magam, esdéltem, kértem őt, hogy hagyja el kedvesét, s ajándékozzon meg ismét szerelmével, mihez egyedül nekem van jogom. De ő gögös büszkeséggel és megvető tekintettel mérve, hideg gúnnyal elmondá, hogy engem többé nem szeret, s hogy szívét örökre kedvese bírja. Midőn e nyilatkozatát hallám, a világ keringett velem, de volt még annyi erőm, hogy az asztalhoz tántoroghattam, s mint belefogóztam, a szobaablakán keresztül világító holdfényénél egy tört pillanték meg asztalon; a tört felkaptam és... mi történt tovább azt nem tudom. — Ujból csak akkor tértem magamhoz, midőn férjem vérben uszva, üvegesült szemekkel meredt reám a halállal küzdve. Még arra is emlékszem, hogy sikoltást

ben még az nap (e hét elején) meghalt. Valóban kár ily drámai véget érni olyan komikus dolognak, a mi korunkban gyakran előfordul.

— **Kanyaró.** Nádasd-Ladány községben az iskolásfiúk közt a kanyaró (morbili) betegség ütött ki nagyobb mérvben. Ezen betegségben jelenleg 14 fiú és 8 leánygyermek, összesen 22 fekszik. A betegség azonban igen szelíd lefolyású, eddig még haláleset nem fordult elő.

Gabona-ár márczius 17-én.

Alsó-ausztriai mérő.	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	4	40	4	—	3	80
Kétszeres	3	70	3	60	3	50
Rozs	3	20	3	10	—	—
Árpa	2	40	2	30	2	20
Zab	2	—	1	90	1	80
Kukoricza	2	50	2	40	2	30

Felelős szerkesztő: **Hattyuffy Dezső.**

Hirdetések.

A székesfehérvári kereskedelmi bank.

Alólírt kereskedelmi bank t. cz. részvényesei f. évi márczius 21-én d. u. 2 órakor a bank helyiségében tartandó

5-ik rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés napirendje:

- 1) Az igazgató-tanács üzletjelentése a múlt évről.
 - 2) A számvizsgáló bizottság jelentése.
 - 3) A mérlegnek előterjesztése és a nyereség folyótti határozás.
 - 4) Az alapszabályok 20-ik §. értelmében kilépő 6 igazgató-tanácsos helyett eszközözendő új választás.
 - 5) Számvizsgáló bizottság választása.
- A közgyűlésben részt venni szándékozó részvényesek tartoznak 8 nappal a közgyűlés előtt részvényeiket a bank pénztáránál letéteményezni.

Székesfehérvárott, 1875. február hó 20 án.

Székesfehérvári
kereskedelmi bank.

Szőlővessző-eladás.

Zámolyon az urasági szőlőkből több mint 250,000 db. nemes sima szőlővessző, u. m.: rajnai kis riesling, tramini, olasz riesling, burgundi és portugiesi vegyesen van eladó.

Ára per 1000 db. helyben 3 frt. o. é.

Megrendelést lehet tenni alulírtnál.

Báró Jenő,
urodalmi tisztartó.

Arverési hirdetmény.

A székesfehérvári kir. Telektörvényszéknek 2308. szám alatt kelt végzése folytán ezennel közhírré tétetik, miszerint elhalt néhai **Tolnay János** székesfehérvári volt lakos hagyatékához tartozó és a székesfehérvári 2242. számú telekjegyzőkönyvben A + 1. 2. 4. 5. 9. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 30. 31. 32. 33. 34. 39. 40. 43. 44. és 49. sor; — ugy 35. 36. 148. 149. 127/a 1015. 1016. 1299/a. 1300/a. 1301/a. 1302/a. 9. 10. 34. 35. 46. 15. 22. 273. 274. és 285. helyrajzi számok alatt bevezetett ingatlanságokra az árverés elren deltetik, erre nézve határidőül

1875. évi márczius hó 31. napjának reggeli 10 órája a székesfehérvári kir. trvszéknel kitűzettek, a mikor a fekvőségek csakis becsáron felül 10% bántópenz letévése mellett fog leüttetni utólagos gyámhatósági jóváhagyás reményében.

Az árverés egyéb feltételei kiküldött Ivánszky János kir. törvényszéki végrehajtó urnál megtekinthetők.

Kelt a székesfehérvári kir. törvényszéknek 1875. évi márczius hó 8-án tartott telekkönyvi üléséből.

Faith János, kir. tkvvezető.

KLÖKNER PÉTER, kiadó-tulajdonos.

Üzlethelyiség-változtatás.

Van szerencsém a t. cz. férfi- és nő czi pészmester urakat értesíteni, miszerint üzletemet, mely jelenleg

várkapu 2. sz. alatt

Borbély József-féle házban

létezik, szent-György napkor a

Pfin-féle házba,

iskola-utca, a „Fekete sas“ szálloda átellenében átteszem.

Reményem, hogy t. cz. vevőim számos látogatásaikkal ez új üzletemet is pártfogásukba veendik. Részemről minden törekvésemet arra fordítandom, hogy t. vevőim teljes megelégedését kiérdemeljem.

Kész szolgáljuk

Deutsch Sándor,

börkereskedő.

Ajánlható mindenkinek!
ki szép
női ruhakelméket
jutányos áron vásárolni kíván:
Hamburger Adolf
divatáru üzlete
Budapest,
IV., koronaherceg (ur) utca 8. sz.
Minták bárhová ingyen és bérmentve küldetnek és megrendelések utánvétel mellett gyorsan eszközölködnek.

Cannes, (Franciaország) 1875. jan. 6.

T. cz. Höhenberger urnak

Boroszlóban.

Az ön Tannin-Terpentinje nálam, azon két év óta, mely időtől kezdve egy már 12 éves, megrögzött csuszos bántalmam ellen használok, valóban csodát tett, úgy hogy kötelességemnek tartom önnek ez iránt teljes elismerésemet szavazni. Együttal kérem nekem abból postafordulattal 2 palaczkkal küldeni stb. stb.

Hildebrandt bárónó

szül. Kostic grófnő, Prágából.

(Az eredetijét látta a szerkesztőség.)

Ezen **Tannin-Terpentin** kapható Sz.-Fejérvárott, Diebálla György gyógyszerertárában.

Alulírott tisztelettel tudatja a n. é. közönséggel, hogy
Walch Károly ur

szappanos-üzletét

(Schaller-féle ház, palotai-kapu) meg- és átvette és azt nádor-utcai hason üzletével együtt saját neve alatt folytatja.

Miután ezt a n. é. közönség tudomására hozom, bátor vagyok szives pártfogásukat továbbra is kikérni biztosítva, hogy a bennem helyezett bizalmukat mindenkor jó és pontos szolgáltatom által kiérdemelni főczélom leend

alázatos tisztelettel

Draskóczy Sándor,

szappanos-mester.

Solche Personen, welche vom Wohnorte und Umgegend deutlich correct geschriebene Adressen gegen Vergütung liefern können, belieben sich franco an P. P. 900 poste restante Hamburg, sofort zu wenden.

Ódvas fogak betöltésére

nincs alkalmasabb és jobb szer, mint azon **fog-plombe**, melyet **Popp J. G.** cs. kir. udvári fogorvos Bécsben, balváros, Bognergasse Nr. 2 készít, a melyet mindenki maga nyomban ódvas fogába, a mely aztán a fogmaradványt és inyit összekötő fog továbbromlását megóvja s annak fájását megszünteti.

Anatherin-szájviz

dr. Popp J. G. cs. kir. fogorvostól Bécsben, Stadt, Bognergasse 2 sz. 1 frt. 40 kros palaczkokban,

legjellessebb szer csúszos fogfájás, a foghús gyuladása, daganata és kisebzése ellen; feloldja a meglévő fogkövet s gátolja annak újralakulását, megerősíti a mozgó fogakat és foghús megszilárdítása által; s midőn a fogakat és foghúst minden ártalmatlan anyagtól megtisztítja, a szájnak kellemes frissességet kölcsönöz, eltávolítja a száj rossz bűzét csak rövid ideig használat után is.

Anatherin-fogpép

dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvostól Bécsben.

E készítmény megőrzi a lehellet frissességét és tisztaságát, ezenkívül arra is szolgál, hogy a fogaknak vakító fohérséget kölcsönöz, azok romlását gátolja s a foghúst megerősítse.

Dr. Popp J. G. Növény fog-pora.

Amnyira tisztítja a fogakat, hogy naponkénti használata által remesak az anyira kellemetlen borkó távolítatik el, hanem a fogak glazurja és felérsége is mindinkább gyarapodik. — Egy doboz ára **63 kr. o. é.**

Kaplatók: Székesfehérvárott: Braun J., Diebálla György, Deutsch A. és fia. Lovasber nyben: Heiszler gyógyszer. Móórott: Jenezy Palotán; Würffl. gyógyszer. Veszprém: Gutthard és fiaival. Dunaföldvár: Lukács A. és Kulányi S. gyógyszer. Duna-Veesén: Klinke gyógyszer. Kun-Szent-Miklóson: Tóth S. gyógyszerertárában.

A valódi Wilhelm-féle vértisztító theája

az egyetlen biztos hatásos vértisztítószer, s Európa legtekintélyesebb orvosai által, mint leghatározottab szer ismertett el.

E thea meggyógyítja az egész megromlott szervezetet, mint semmi más szer elválasztja a belsőszében leülepedett betegség esiráját, s hatása bizonyos.

Alaposan gyógyítja a közhányt, sebek és nyílt sebeket, ugyszint minden bőrkülsőselet, kitéteket az arezből, szeplőt stb.

Különös jó eredményt nyel a müködike thea szorulás, mő- és vesébántalmaknál, sárgaság, idő- és izombajoknál, ugyszint gyomorégés, astitó bántalmak, poliúrio és tehetetlenség ellenében.

Fájdalmaknál u. m. görvélykór, orrdaganat stb. szinte a leghatályosabb s legjobb hatályú gyógyszer.

Számtalan bizonyítványok, elismerő- és dicsőrelevelek mind megannyi bizonyítékai e kitünő szer jóságának — Ennek bebizonyításául szolgáljon e néhány alábbi bizonyítvány:

T. Wilhelm Fer. gyógyszerész urnak Neunkirchenben.

Wocheiner-Festritz, oct. 1. 1872.

T. uram! Ismét kérek néhány csomagot az ön híres és oly jó hatású biró „vértisztító theájából“, melynek kétszeri használata után magam tökéletesen helyrehoztam. A theát kérem utánvétel mellett küldeni.

Tisztelettel
Jerala János,
káplán.

T. Wilhelm Fer. gyógyszerész urnak Neunkirchenben.

Ismerem volna előbb az ön „vértisztító theáját“, bizony sok hosszú szenvedéstől lettem volna megóvva és sok forintos darab maradt volna zsebemben, melyeket meggyógyításomra hiába elfecseleltem, míg az ön megfizethetlen theájára akadtam:

Kérem számomra abból 12 csomagot küldeni.

Tschluka, oct. 2. 1872.

Alázatos szolgálja
Dilzl József.

Csalás- és hamisítástól mindenki óvatik!

A valódi Wilhelm-féle vértisztító thea egyedül valódiilag kapható: Neunkirchenben és minden lapokban jelzett gyógyszerertárakban. — Egy csomag 8 adagot tartalmaz, s többféle nyelven írt használati utasítással együtt ára egy csomagnak 1 frt. Csomagolás és bélyeg külön 10 kr.

A vevő közönség kényelme tekintetéből a valódi theát kaphatni: Székesfehérvárott Diebálla György gyógyszerésznél és P. P. k. s. z. s. előbb Légmán-féle) fűszerkereskedésben.

Nyomat. Sz.-Fejérvárott a „Vörösmarty“ könyvnyomdában, Számmer Kálmánnál.

képesítjük életünket nemcsak kellemessé tenni segíteni, hanem arra is, hogy a terhek emelésében roskadozó vállainkat gyamoltsa. Egy magasb nőnevelde épen ennek a czélnak kivívására van hivatva; oly példányszerű intézet tartozik az lenni, a mely nyomán gombamódra szaporodó, de a régi félszeg szokás szerint vezetett nőneveldeink reformáltathassanak. Elvi magaslatra kell a nőneveléssel is felvergődünk s nem az eddigi rutin képtelenségei mellett megmaradnunk. A nőnek más hivatása van mint a férfinak: ugyanazért nagyban tévednek, kik a felsőbb nőneveldek feladatát abban keresik, hogy azok a nőnek a férfival egyenlő képzettséget nyújtsanak, kik mintegy női gymnasiumot, reáltanodát s később tán női egyetemet óhajtanának: nem, abban fog állani e magasb nőnevelő intézetek egyedüli rendeltetése, ha a nőt saját hivatásának betöltésére képesíti. Elég tér van a nő előtt, melyet ha hivatása szerint becsülettel betölt: megfelel azáltal sokkal inkább rendeltetésének, mintha a férfi elől hódította volna el az annak számára kirendelt működési teret.

Az ember életét két — habár nemis egyenlő — felé lehet osztani, az egyiket a fentartási gond, a másikat az ezen túl maradt szabad idő, mulatság, pihenés, szórakozási tér foglalja el. Ugy látszik, mintha e két téren az emberiség két neme szintén megosztott volna: a gondtere jutott a férfinak, a mulatság pedig a nőnek. Legalább e két nem nevelése akként van vezetve, hogy az egyik csak az egyikre, a másik csak a másikra képes. A férfi nevelésénél azok a tudományok játszó a főszerepet, a melyek jövődő vagyonszerzésre képesítik; arra alig van figyelem fordítva, hogy szórakozási idejének kellemes eltöltésére is elő legyen készítve. A gymnasium heti 252 óra számából 228 jut a kenyérstudiumokra, s csak 24 van rajz és torna, tehát némely szórakoztató foglalkozásokra száruva. Pedig a férfinak is kellene, hosszas napifáradalmi után egy kis időtöltés. Elcsuszni annál is egy kis művészi foglalkozás, néha foglalkozhatnék festéssel, a mit heti 8 óráján, a gymnasium 4 alsó osztályában bizony meg nem tanul; zenével, énekkel, szavalással stb. a mire ugy látszik a böles tervezők nem is gondoltak, különben nem foglalták volna le a gyermek idejét annyira. Innét van azután, hogy a férfi nemesebb szórakozási módokkal nem levén ismerős: szórakozási idejét ledérség, bor, kártya s a többivel tölti el. Mire rá nem viszi az embert az unalom. Ha nemesebb szórakozási módhoz ért: meglehet mind ez elmarad.

Viszont a nőnek legnagyobb idejét a szórakozási idő kitöltésére szánt hivatás tanulására vesztegetik. Hasznos tudnivalót az irás, olvasás s számolásán kívül alig tanul. Az a tengernyi nyelv, magyar, német, francia, még tán angol is, melyen mind beszélni kénytelen, mind nyelvtanával gyötörödni, — mily sok becses tanulási idejétől fosztja meg. Zon-

gora, ének, rajz, következik amaz után, majd csebecsék készítése, himzés, virágcsinálás, táncz, testtartás, s ha néha varrás s szabás taníttatik is, ez amazok mellett másodsorba se említhető. Mindez csak szórakozási foglalkozás, s csoda-e, ha a nő az élet komolyabb igényeire elkészítve nem levén: magát csakis díszítménynek tekinti, e szerint saját díszítésével foglalkozik kiválólag. Ha csakis az elegantiára levén képezve, a melynek csak akkor van értéke, ha mások hámulják, feltűnést hajhásznak nőink utczán, színházban, bálban ép ugy mint salonjaikban? Ha divatos foglalkozáshoz levén szoktatva: nem tudnak el lenni divatos ruha, pipere nélkül? Bizonyára sok nő szívesen teljesítené gazdasszonyi s anyai teendőit, csak azt tudná, miként? Node azt mondják nem az iskolának, hanem az anyáknak kötelessége, hogy mind erre megtanítsák leányaikat. Valjon igaz-e ez? Öntapasztalata nyomán kellene illetéknép tanulni a nőnek mind gazdasszonyi, mind anyai teendőit, s nemde saját kárán okulva, mind gazdaságában mind gyermekei nevelésében sok hibát fog elkövetni addig, míg a kellő tudományt megszerzi. Ha nevelés közben tanulja a nevelést: jaj annak a gyermeknek, a ki e csetlés botlás áldozata; élete ha teljesen meg nem romtatik is, sokszor kénytelen a szüle tudatlanságát megkeserülni.

Igen! kimutatja a természet az irányt! Ha fiainkat komoly élethivatásuk teljesítésére az iskolában készítjük elő: leányainkat is szórakoztató foglalatosságokra az iskolában taníttassuk; az iskolában van annak is helye, hogy a komoly foglalatosságokra oktattassanak, vagy ne kívánjuk ezek teljesítését tőlök. De ha gazdasszonykodásra, nevelésre kívánjuk őket családi életünkben szoritani: azon tudományokat, melyek erre előkészítenek, tanítsuk meg. Tanuljanak kevesebb nyelvet, ha ugy tesszik, de annál több tudományt, szerezzenek kevesebb csillogó ügyességet, ne zongorázzanak Lisztel versenyi, ne fessenek mint Rosa Bonheur, ne tánczoljanak mint Elszler, hanem értsenek egy kissé az élettanhoz, minnek ugy a baromfi-nevelés mint a gyermeknevelésnél nagy fontossága van; értsenek a vegytanhoz, legalább akkor örömmel teljesítik, mivel értenek hozzá a konyhai teendőket s nem lesznek kulcsárnék, szakácsnék kegyelmére szorulva, nem lesznek azok által minden perczen csalva; értsenek a neveléstanhoz, mert akkor gyermekeiket valóban boldogítani tudják, s nem ássák alá saját magok azok jövődójét, kiket talán szívök vérenél jobban szeretnek.

Pedig ma legtöbb esetben így van a dolog a gyermek neveléshez nem értő, mégis azzal foglalkozni kénytelen szülők beavatkozása következtében.

Öreg János.

(Vége következik.)

Ismeretterjesztő.

Az 1874-ik évi ásatásokról.

(Vége.)

Régibb és újabb tudósítások több kápolnáról tesznek említést, melyek a templom északi oldalán állottak. A „Hazai Tudósítások“ cz. folyóiratban egy értekezé 1806. azt írta, hogy az északi oldalon volt királyi koporsók már 1729 ben elpusztultak és csak Nagy Lajos kápolnája maradt meg. Ezen kápolna 10 öl magas volt, faragott kőből állott, bolthajtásán a Magyarországhoz kapcsolt tartományok márványból faragott czímerei függöttek.

De a magyar történet ezen dicső alakjának maradványát, egyik legnagyobb királyunknak e kisede, de megbecsülhetlen emléket, Nagy Ignác akkori székesfejérvári püspök éléskamarának használta. Ugyanezen püspök, midőn a kápolna bolthajtásán repedések mutatkoztak, tanácsosnak találta a magyar régiség ezen kincsét lefordatni. Midőn a két északi kápolna az épülethez csatoltatott a nyugoti rész már csak csekély viláosságot kapott, az észak felőli kápolnában is kereste Henszlmann Nagy Lajos emlékeit, de itt a padolat csak cze mentből volt, a dísztelen helyen nyilván hiába keresett volna. Részletesebben leírván a maradványokat és azok egykori rendeltetését, azon következtetésre jut, hogy azon kápolna, melyben N. Lajos koporsója volt, ugyanaz, melyről a „Hazai Tudósítások“ megírta, hogy abban 1795-ben még ájtatoskodtak, de hogy az 1796. már eltűnt és így N. Lajos sírját hasztalan keressük már.

Ezen elszomorító tapasztalat után, még elszomorítóbb az, hogy még Mátyás király kápolnája felaláhátásának reményéről is le kell mondanunk.

Miksa császár idejében élt egyik író azt állítja, hogy Mátyás király sírja a templom s a városfal közti téren volt és hogy a király mausoleumát a nagyított templomhoz akarták csatolni, vagy azzal összekapcsolni. Több fejérvári lakos Henszlmannak azt beszéltte, hogy egy kápolnában, mely a kijelölt helyen állott, még 1800 ban ministráltak. Henszlmann tehát remélte, hogy ezen a tájon megfogja találni Mátyás király kápolnáját, de nem látott ott egyebet közönséges fejérvári kőekből alkotott falaknál; a feltörölött földhalmaz eltakarítása két heti munkába került, de a kápolna talapzatának utolsó köve is ki volt szedve, koporsónak semmi nyoma, pedig itt volt eketve Szilágyi Erzsébet, Mátyás király hamvait ide hozatta Corvin János. Az elpusztítás borzasztó vandalizmusa a tizenkilencedik században történt!

Ezeket írja röviden Henszlmann ur a mult évi ásatásokról több rendbeli hypothesis állított fel templomunk multjáról már a mult ásatások alkalmával, melyek egyrészevel a fenti sorokban is találkoztunk; ezek közül lapunk hasábjain Rosty Zsigmond ur többet igen szakavatottan megczáfolt.

Mátyás sírjára nézve mi is azon megjegyzést kockáztatjuk, hogy az aligha ott állt, hol ő kereste és nem találta, mert hazai kutatóink Mátyás sírját a nagy templom közepére helyezik s egyik sem emlékezik arról, hogy Corvin János Henszlmann ur által kijelölt helyre helyezte volna.

Az ásatásokra nézve pedig azon észrevételünket tesszük, hogy igen sajnós miszerint annak eredmé-

hallék és lerogytam eszmélet nélkül. Önök mindent tudnak és most itéljenek fölöttem.“

A bírák a melékerembe vonultak; honnan nemsokára visszatértek komoly és hideg tekintettel. Az elnök következő itéletet intézte vádolthoz: „Tekintve kora ifjuságotat és kivételes enyhítő körülményeket, a halálbüntetés helyett Omskba vagy számúzve. Ott a kórházban mint felügyelőnő töltöd élted hátralevő napjait; hol töredelmes bűnbánat és kötelességed teljesítése által bűnödért még kinyerheted az égbocsánatát. Fátyolozd ismét el magad és menj, a kocsi vár. Kísérjen áldásával az ég.“

Midőn Olga a törvényszolgái által kísértetve az utczára ért, a nép még együtt volt a téren, s kíváncsian suttogtak arról, ugyan mint szólhat itélete?

A szolgák a teljesen kimerült hölgyet felemelték a kibítkába és mellette újból elfoglalták helyeiket; a kocsinak pedig csak ezt mondák: Omskba.

A kocsi erre megsuhintá ostarát, mire a tüzesvérű lovak nyiltsébességgel ragadták magukkal a kibítkát Olgával.

Tehát csak Omskba — dörmögé elégtelenül a nép — s így nem lesz szerencsénk a kivégeztetésben gyönyörködhetni? Hiába remélünk, hogy e szép látványban részesülünk. Beh kár! Beh kár!

Olga az omskii kórház felügyelőnöje lett.

Távol hazájától, távol ismerőseitől, távol mindentől, a mi előtte kedves volt, a hideg északi vidéken, hol minden jég és hó borít. Itt töltötte egyformaságban napjait; de azért ajkairól a legkisebb panasz sem jött soha. Ernyedetlen szorgalommal, soha nem hanyatló türelemmel és buzgalommal forgolódott a betegek kö-

zött, s szenvedők kínait enyhíteni és a kétségbeesetteket vigasztalni törekedett.

Gyakran fel éjeleket töltött a magas és tágas termekben, hol betegágyak szép sorrendben valának felállítva. A ki látta e szenvedők között, s midőn sylphyd természetével egyik teremből a másikba lebegett, vagy midőn a haldoklónak vigasztaló szavak között az enyhítő italt nyújtá, vagy szempilláit lezárá, avagy midőn apró bárszony kezeivel a harezfiak sebeit kötöze, az bizonyára elnevezte volna a részvét angyalának, a ki égből leszállt a földre, hogy a szenvedő emberiség kínait enyhítse. Szerette és tisztelte is Olgát mindenki, ugy tekintették őt, mint a kit Isten küldött le, hogy vigaszt és segélyt nyújtson a szenvedőknek. Oly bizalommal voltak iránta, hogy a beteg enyhülni érzé fájdalmait, ha csak ágyához is lépett. Áldották, ha jött. Áldották, ha távozott.

Mennyi türelem, mennyi szeretet és mennyi erő volt e nőben! Szelid mosolyával elnémitá az iszonyu kínok miatt kétségbeesett jajgatót, áhítatos imával a hitetlenség örvényébe szédülni akarót visszavezette a hit oltarához; s a kihalt reményt újra feléleszté bennük.

Letérdelt a szenvedő ágya elé, összetette kezeit, szép szeméit égféle emelte, s a szoltárok egyikét — mely a szenvedőt türelemre és Istenhez való bizalomra tanítja — oly ájtatosan imádkozta el, hogy a betegek felemelkedtek, szintén összetették kezeiket, s imájukba Olgát foglalták, kit örangyalként áldottak.

Ilyenkor a szenvedők fájdalmas sóhajai elnémultak, s az ünnepies esendet az imázó Olga megható és hangos imája törte meg.

— Olga, te oly halvány, oly szép vagy! mindennap jobban hasonlítasz az ég angyalához, melyről gyermek koromban álmadék. Oh ne nézz reám ily fagyasztó hideg szoborszerű phlegmával, hanem mosolyogj, mint a földiek mosolyognak. Ugy félek, hogy felszállsz az égbe, s nem láthatlak többé! kérlek, alázd le hozzám magad, légy nő és érez ugy, mint az emberek érznek, s légy kevésbé angyali. Oh könyörülj rajtam Olga! hiszen én téged oly igazán, oly forrón szeretlek...

Egy férfiú esdekelt így Olga előtt, s e férfiú az omskii várparancsnok volt.

Olga szép fejét szeliden, tagadólag megrázta, s halk hangon fájdalomteljesen így válaszolt: — Uram ön felejtetni látszik, hogy ki vagyok én.

— Angyal vagy! — kiállott szenvedélyesen a várparancsnok — angyalnak hinak a betegek, s mindazok a kik ismernek. Hol neved hangzik, áldás kíséri azt mindenütt. Olga! hallgass meg engem, mond, hogy szeretsz, hogy nöm akarsz lenni és én még ma utra kelek, s pihenés nélkül megyek Pétervárig, hol ő fellege a czár lábához borulva, kegyelmet esdek számodra, hogy szabad lehess. — Oh mond, akarsz e lenni nöm?

— Én az nem lehetek, — volt a válasz; s ugyan ha lennék is, mit nyerne ön velem? Tört szívemmel csak szomoríthatnám napjait, s ön nem lenne képes velem egy vig percet töltöni, mert én a világra nézve meghaltam. Szemeimből kiapadtak a könnyek, keblemből kihalt az érzelem, hisz kétségbeesni sem tudnék már, mert a kínok és gyötrelmek ne továbbját túlélté lelkem.